

Livsmedelsverkets författningssamling

ISSN 1651-3533

Livsmedelsverkets föreskrifter om märkning och presentation av livsmedel;

LIVSFS 2004:27

(H 125)

Utkom från trycket
24 november 2004

beslutade den 11 november 2004.

Med stöd av 25 och 55 §§ livsmedelsförordningen (1971:807)¹ föreskriver Livsmedelsverket följande.

Allmänna bestämmelser

Omfattning

1 § Dessa föreskrifter omfattar märkning och presentation av livsmedel som är avsedda att som sådana saluhållas till enskilda konsumenter och till storhushåll.

¹ Förordningen omtryckt 1990:310. Senaste lydelse av 25 § 2000:692 och av 55 § 1998:133. Jfr även Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG av den 20 mars 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel (EGT L 109, 6.5.2000, s. 9, Celex 32000L0013), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/89/EG (EUT L 308, 25.11.2003, s. 15; Celex 32003L0089), kommissionens direktiv 1999/10/EG av den 8 mars 1999 om undantag från bestämmelserna i artikel 7 i rådets direktiv 79/112/EEG om märkning av livsmedel (EGT L 69, 16.3.1999, s. 22, Celex 31999L0010), kommissionens direktiv 2002/67/EG av den 18 juli 2002 om märkning av livsmedel som innehåller kinin och livsmedel som innehåller koffein (EGT L 191, 19.7.2002, s. 20, Celex 32002L0067) och kommissionens direktiv 87/250/EEG av den 15 april 1987 om märkning som anger alkoholhalten efter volym i alkoholhaltiga drycker som är avsedda för konsumenten (EGT L 113, 30.4.1987, s. 57, Celex 31987L0250). Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG av den 20 juli 1998 om ändring av direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 34, 5.8.1998, s. 33, Celex 31998L0034).

Föreskrifterna omfattar även märkning av varor som är avsedda för livsmedelsindustri och parti- eller detaljhandel och som inte är färdigförpackade för att saluhållas till enskilda konsumenter.

2 § Förutom märkningsbestämmelserna i dessa föreskrifter finns det också regler om märkning av särskilda livsmedel och livsmedelsgrupper i andra föreskrifter och i EG-förordningar och EG-beslut. Sådana regler kan såväl begränsa som utvidga märkningsskyldigheten enligt dessa föreskrifter.

3 § Föreskrifterna gäller endast livsmedel som är avsedda att saluhållas i Sverige eller i ett annat land som omfattas av avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) eller i Turkiet.

Definitioner

4 § I dessa föreskrifter avses med

1. **märkning**, varje ord, närmare upplysning, varumärke, märkesnamn, illustration eller symbol som avser ett livsmedel och som finns på emballage, etikett, dokument, skylt, meddelande, halsring eller krage som är fäst på, medföljer eller hänvisar till livsmedlet,
2. **färdigförpackat livsmedel**, livsmedel och den förpackning som det placerades i innan det erbjöds till försäljning och som är avsett för enskilda konsumenter eller storhushåll. Förpackningen skall helt eller delvis omsluta livsmedlet på sådant sätt att innehållet inte kan ändras utan att förpackningen öppnas eller ändras,
3. **storhushåll**, restauranger, personalrestauranger och liknande,
4. **ingrediens**, varje ämne, inklusive livsmedelstillsats, som använts vid tillverkningen eller beredningen av ett livsmedel och som finns kvar i den färdiga varan om än i annan form.

Om en ingrediens i ett livsmedel består av flera ingredienser, skall dessa anses som ingredienser i livsmedlet.

Definitionen på ingrediens omfattar dock inte

- a) beståndsdelar av en ingrediens som under tillverkningsprocessen tillfälligt avskiljts men senare åter tillförts ett livsmedel i proportioner som inte överstiger de ursprungliga,
- b) livsmedelstillsatser som förekommer i ett livsmedel endast på grund av att de ingår i en eller flera ingredienser i livsmedlet, förutsatt att dessa tillsatser inte har någon teknisk funktion i den färdiga varan,
- c) livsmedelstillsatser som använts som processhjälpmedel,
- d) ämnen som använts i de mängder som är absolut nödvändiga som lösningsmedel för eller som bärare av livsmedelstillsatser inklusive aromämnen,

- e) ämnen som inte är livsmedelstillsatser, men som används på samma sätt och med samma syfte som processhjälpmedel och som fortfarande finns kvar i den färdiga produkten, om än i annan form,
5. **förpackningsdag**, den dag då ett livsmedel innesluts i den förpackning i vilken livsmedlet är avsett att saluhållas,
 6. **tillverkningsdag**, den dag då tillverkarens beredning av ett livsmedel är avslutad och livsmedlet är färdigt för saluhållande eller konsumtion. Mjukt bröd skall i detta sammanhang anses färdigt för saluhållande eller konsumtion senast tre timmar efter det att brödet tagits ut ur ugnen. Tillverkningsdag för mjukt bröd som bakats med jäst eller surdeg skall uttryckas med ordet *bakningsdag* eller *bakat* tillsammans med uppgift om datum,
 7. **minsta hållbarhetstid (bäst före-dag)**, den dag fram till vilken ett livsmedel som förvaras på lämpligt sätt har kvar de särskilda egenskaper som normalt förknippas med livsmedlet,
 8. **sista förbrukningsdag (hållbarhetstid)**, den sista dag ett livsmedel, som från mikrobiologisk synpunkt är mycket lättfördärligt, beräknas senast kunna förtäras utan fara för att det är otjänligt till människoföda.

Redlighet

5 § Märkningen och dess närmare utformning får inte

- a) vara sådan att den på ett avgörande sätt skulle kunna vilseleda köparen, särskilt
 - om vad som är utmärkande för livsmedlet och i synnerhet dess beskaffenhet, identitet, egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprung eller härkomst samt tillverknings- eller produktionsmetod,
 - genom att tillskriva livsmedlet verkningar eller egenskaper som det inte har, eller
 - genom att antyda att livsmedlet har speciella egenskaper då i själva verket alla liknande livsmedel har sådana egenskaper, eller
- b) tillskriva livsmedel egenskaper som innebär att de förebygger, behandlar eller botar någon sjukdom hos människor eller antyda sådana egenskaper, såvida inte annat framgår av föreskrifter om naturligt mineralvatten eller om livsmedel för särskilda näringsändamål.

6 § Bestämmelserna i 5 § gäller också presentation av livsmedel, särskilt med avseende på deras form eller utseende, hur de förpackats, de förpackningsmaterial som använts, det sätt på vilket livsmedlen arrangerats och den omgivning de exponeras i.

Utformning

7 § Föreskrivna märkningsuppgifter skall anges antingen på själva förpackningen eller på etikett som fästs på förpackningen.

8 § Märkningsuppgifterna skall vara lätta att förstå, väl synliga, klart läsbara och beständiga. De får inte på något sätt döljas, skymmas eller avbrytas av annan text eller illustration.

9 § Märkningsuppgifterna om livsmedlets beteckning, nettokvantitet, bäst före-dag eller sista förbrukningsdag samt alkoholhalt skall anges i samma synfält.

Språk

10 § Föreskrivna märkningsuppgifter skall anges på svenska. Annat språk får användas för sådana uppgifter, om stavningen endast obetydligt skiljer sig från svenska.

Märkningsuppgifterna får samtidigt anges på flera språk.

Undantag från krav på märkning på förpackningen

11 § Förpackning vars största yta är mindre än 10 cm² samt returflaskor av glas, som har beständig märkning och saknar etikett, halsring eller krage behöver endast märkas med uppgift om livsmedlets beteckning, ingredienser som avses i 39 §, nettokvantitet, bäst före-dag eller sista förbrukningsdag samt i tillämpliga fall alkoholhalt i drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol. I sådana fall behöver märkningsuppgifterna inte anges i samma synfält.

12 § För färdigförpackningar med

- färdiglagad mat, eller
- smörgås med pålägg

som är avsedd för omedelbar förtäring och som saluhålls eller överlämnas till konsument på annat ställe än i detaljhandeln och utan anslutning till den lokal där livsmedlet beretts, såsom

- vid konsumentens bostad, eller
- i lunchrum eller liknande

får föreskrivna märkningsuppgifter på själva förpackningen begränsas till uppgift om livsmedlets slag. I sådant fall skall den som är ansvarig för märkningen kunna lämna övriga märkningsuppgifter till konsument.

13 § För färdigförpackningar med

- färdiglagad mat, eller
- smörgås med pålägg

som är avsedda för omedelbar förtäring och som saluhålls eller överlämnas till konsument

- direkt i eller i anslutning till den lokal där maten beretts eller
- i butik, under förutsättning att livsmedlet i butiken färdigställs, förpackas och säljs över disk under en och samma arbetsdag

behöver inga märkningsuppgifter lämnas på förpackningen. I sådana fall skall de uppgifter som avses i 16 § kunna lämnas till konsument.

14 § För färdigförpackade livsmedel som är avsedda för

- enskilda konsument, men som saluhålls i ett tidigare handelsled, eller
- storhushåll där de skall beredas, delas eller saluhållas till enskilda konsument i oförpackat skick

får föreskrivna märkningsuppgifter anges i särskild handling. I sådana fall skall uppgifterna om livsmedlets beteckning, bäst före-dag eller sista förbrukningsdag samt namn eller firmanamn och adress på tillverkare, förpackare eller säljare som är etablerad inom EES-avtalets tillämpningsområde eller i Turkiet anges på det ytteremballaget i vilket livsmedlet saluhålls.

Bestämmelserna gäller under förutsättning att samtliga föreskrivna märkningsuppgifter finns i den särskilda handlingen och att handlingen antingen följer med de aktuella livsmedlen eller skickas före eller samtidigt som leveransen.

15 § För andra storförpackningar än sådana som omfattas av 14 § och som är avsedda för livsmedelsindustri eller parti- eller detaljhandel och som inte är färdigförpackade för att saluhållas till enskilda konsument skall sådana uppgifter lämnas

- som antingen behövs för märkning enligt dessa föreskrifter av färdigförpackning där livsmedlet skall ingå, eller
- som annars behövs för att lämna motsvarande uppgifter till konsument.

Uppgifterna skall lämnas antingen på förpackningen eller i en särskild handling.

Tillslutna förpackningar med sådant livsmedel skall på själva förpackningen märkas med uppgift om livsmedlets slag och i förekommande fall med förvaringsanvisning.

Icke tillslutna förpackningar samt lådor, backar, häckar, containrar och liknande lastbärare som används vid transport av här angivna livsmedel skall vara försedda med en uppgift som tydligt utvisar att den innehåller livsmedel och i förekommande fall med en förvaringsanvisning. Om förpackningen eller lastbäraren innehåller köttråvara från något annat djurslag än nötkreatur eller svin, skall den dessutom förses med en skriftlig uppgift som anger djurslaget.

Märkningens innehåll

Föreskrivna märkningsuppgifter

16 § För

- färdigförpackade livsmedel och
- storförpackningar som är avsedda för livsmedelsindustri eller parti- eller detaljhandel och som inte är färdigförpackade för att saluhållas till enskilda konsumenter

skall märkning ske med uppgift om

1. **beteckning**, enligt 17-21 §§,
2. **ingrediensförteckning**, enligt 22-39 §§,
3. **mängd av vissa ingredienser eller kategorier av ingredienser**, enligt 40-44 §§,
4. **nettokvantitet**, enligt 45-51 §§,
5. **bäst före-dag eller sista förbrukningsdag**, enligt 52-54 §§,
6. **speciella anvisningar för förvaring eller användning**, enligt 55-56 §§,
7. **namn eller firmanamn och adress**, enligt 57 §,
8. **ursprung**, enligt 58 §,
9. **bruksanvisning**, enligt 59 §,
10. **verklig alkoholhalt**, enligt 60 §.

Livsmedlens beteckning

17 § Ett livsmedels beteckning skall anges med den beteckning som förbehållits livsmedlet i eller med stöd av EG-förordningar eller EG-beslut eller i föreskrifter som grundar sig på bestämmelser i EG-direktiv.

Om en beteckning enligt första stycket saknas, skall den beteckning anges som förbehållits livsmedlet i andra föreskrifter som beslutats av Livsmedelsverket.

Om en beteckning enligt första och andra stycket saknas skall

- antingen den beteckning anges som i Sverige är allmänt vedertagen för livsmedlet
- eller en beskrivning lämnas av livsmedlet och, om det behövs, av hur det skall användas. Beskrivningen skall vara tillräckligt klagörande för att informera den till vilken livsmedlet är avsett att saluhållas om livsmedlets verkliga art och göra det möjligt att skilja livsmedlet från andra livsmedel som det skulle kunna förväxlas med.

18 § Den beteckning under vilken ett livsmedel tillverkas och saluhålls i ett land som omfattas av EES-avtalet eller i Turkiet får användas i stället för en sådan beteckning eller beskrivning som avses i 17 § andra och tredje styckena.

Beteckningen skall kompletteras med ytterligare beskrivande information i anslutning till denna, om reglerna i 16 § tillsammans med övriga regler i dessa föreskrifter inte är tillräckliga för att säkerställa att konsumenterna får kännedom om livsmedlets verkliga art och kan särskilja det från livsmedel som det skulle kunna förväxlas med.

Om ett livsmedel i fråga om sammansättning eller framställning skiljer sig så mycket från ett livsmedel som är känt under en viss beteckning, att bestämmelserna i första och andra styckena inte är tillräckliga för att säkerställa att konsumenterna får korrekt information, får den beteckningen inte användas.

19 § Varumärke, märkesnamn eller fantasinamn får inte användas i stället för varans beteckning.

20 § Uppgift om livsmedlets fysiska tillstånd eller den särskilda behandling som livsmedlet genomgått, såsom pulverisering, frystorkning, djupfrysning, koncentrerung eller rökning, skall lämnas i anslutning till varans beteckning när sådan uppgift behövs för att undvika att konsumenterna vilseleds.

21 § Livsmedel som behandlats med joniserande strålning skall förses med något av uttrycken *bestrålad* eller *behandlad med joniserande strålning*.

Ingredienser

22 § Ingredienser skall anges i enlighet med 23-39 §§ samt *bilagorna 1-3*.

23 § Ingredienser behöver inte anges för

- a) – färsk frukt och färska grönsaker, inklusive potatis, som inte skalats, skurits i bitar eller behandlats på liknande sätt,
 - kolsyrat vatten, om det framgår av beteckningen att vattnet har tillförts kolsyra,
 - ättika som framställts genom jäsning och som utvunnits ur en enda basprodukt och inte tillförts någon annan ingrediens,
- b) ost, smör samt fermenterad mjölk och fermenterad grädde, under förutsättning att inga andra ingredienser tillförts förutom mjölkprodukter, enzymer och kulturer av mikroorganismer som är nödvändiga för framställningen, eller det koksalt som behövs för framställning av annan ost än färskost och smältost, eller
- c) varor som består av en enda ingrediens
 - om beteckningen är identisk med beteckningen på ingrediensen, eller
 - om ingrediensen klart framgår av beteckningen utan risk för förväxling.

24 § Ingredienserna behöver inte anges för drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol.

Varje ingrediens enligt definitionen i 4 § fjärde punkten första stycket som förtecknas i *bilaga 1* skall dock framgå av märkningen. Denna uppgift skall omfatta ordet *innehåller* följt av namnet på den eller de berörda ingredienserna. Uppgiften behöver inte anges om ingrediensen redan med sitt specifika namn ingår i ingrediensförteckningen eller i dryckens beteckning.

25 § Vatten behöver inte anges om det

- a) under tillverkningsprocessen använts enbart för att rekonstituera en koncentrerad eller torkad ingrediens, eller
- b) ingår i eller utgör en lag som normalt inte konsumeras.

26 § Ingrediensförteckningen skall omfatta samtliga ingredienser i fallande storleksordning efter den vikt de hade vid tillverkningstillfället. Förteckningen skall föregås av en lämplig rubrik som innehåller ordet *ingrediens*.

27 § Tillfört vatten och flyktiga ingredienser skall anges i ingrediensförteckningen i storleksordning efter deras vikt i den färdiga varan.

Den mängd vatten som tillförts som ingrediens i ett livsmedel skall beräknas genom att nettovikten av den färdiga varan minskas med den sammanlagda vikt som samtliga ingredienser, förutom vatten, hade vid tillverkningstillfället. Vatten behöver endast anges om mängden överstiger 5 viktprocent i den färdiga varan.

28 § Ingredienser som använts i koncentrerad eller torkad form och som under framställningen rekonstituerats, får i ingrediensförteckningen anges efter den vikt ingredienserna hade innan de koncentrerades eller torkades.

29 § Ingredienser i koncentrerade eller torkade livsmedel, som är avsedda att rekonstitueras genom tillsats av vatten, får anges efter proportion i den rekonstituerade varan, under förutsättning att ingrediensförteckningen följs av uttrycket *ingredienser i den konsumtionsfärdiga varan* eller ett liknande uttryck.

30 § När frukt, grönsaker eller svamp, varav ingen påtagligt dominerar med hänsyn till vikt och som används i proportioner som kan tänkas variera, används blandade som ingredienser i ett livsmedel, får de grupperas tillsammans i ingrediensförteckningen under beteckningen *frukt, grönsaker* eller *svamp* följt av uttrycket *i varierande proportion*.

Uppgiften skall omedelbart följas av en uppräkningslista av de frukter, grönsaker eller svampar som ingår.

I sådana fall skall blandningen anges i ingrediensförteckningen på grundval av den samlade vikten av de frukter, grönsaker och svampar som ingår.

31 § För blandningar av kryddor eller örtekryddor, i vilka ingen särskild krydda eller örtekrydda påtagligt dominerar med hänsyn till vikt, behöver kryddorna eller örtekryddorna inte anges i fallande storleksordning efter vikt, under förutsättning att ingrediensförteckningen följs av uttrycket *i varierande proportion* eller liknande uttryck.

32 § Ingredienser som utgör mindre än 2 % av den färdiga varan behöver i ingrediensförteckningen inte anges i fallande storleksordning efter den vikt de hade vid tillverkningsstillfället, utan de får anges i annan ordningsföljd efter de övriga ingredienserna.

33 § När ingredienser som är av liknande slag eller inbördes utbytbara kan komma att användas vid tillverkningen eller beredningen av ett livsmedel utan att dess sammansättning, natur eller uppfattade värde ändras, och de utgör mindre än 2 % av den färdiga varan, får dessa ingredienser anges i ingrediensförteckningen med uttrycket *innehåller ... och/eller ...*, i de fall där minst en av högst två ingredienser ingår i den färdiga varan.

Första stycket får inte tillämpas på livsmedelstillsatser och på ingredienser som förtecknas i *bilaga 1*.

Beteckningar på ingredienser

34 § Ingredienserna skall i tillämpliga fall anges med sina beteckningar enligt bestämmelserna i 17–21 och 35–39 §§.

35 § Ingredienser som tillhör någon av de kategorier av ingredienser som anges i *bilaga 2* och som är beståndsdelar av ett annat livsmedel får anges med enbart namnet på kategorin. Beteckningen stärkelse skall dock alltid kompletteras med en uppgift om vilken specifik växtart den framställts från, när denna ingrediens kan innehålla gluten.

36 § Ingredienser som hör till någon av de grupper som räknas upp i *bilaga 3* skall anges med namnet på den gruppen (funktionsnamn). Om ingrediensen hör till mer än en grupp, skall det funktionsnamn anges som motsvarar ingrediensens huvudsakliga funktion i livsmedlet.

Funktionsnamnet skall, utom i fråga om modifierad stärkelse, åtföljas av ingrediensens

- vedertagna namn, eller
- E-nummer.

Beteckningen modifierad stärkelse skall dock alltid kompletteras med en uppgift om vilken specifik växtart den framställts från, när denna ingrediens kan innehålla gluten.

37 § Aromer anges med

- *arom* eller *aromer*,
- *aromämne* eller *aromämnen*,
- med ett specifikt namn, eller
- med en beskrivning av aromen.

Om ingredienserna kinin och koffein tillförs som aromämnen vid tillverkningen eller beredningen av livsmedel skall de dock alltid anges i ingrediensförteckningen med sitt namn direkt efter uttrycket ”arom”.

Ordet *naturlig* eller andra ord med samma innebörd får användas endast för aromer vars aromgivande beståndsdelar uppfyller kraven i 13 § Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd (SLVFS 1993:34) om aromer.

Om namnet på aromen innehåller en hänvisning till vegetabiliskt eller animaliskt ursprung för de ingående ämnena, får ordet *naturlig* eller andra ord med samma innebörd användas endast om de aromgivande beståndsdelarna har utvunnits från det aktuella livsmedlet eller det aromgivande materialet i fråga med fysikaliska, enzymatiska eller mikrobiologiska metoder eller med andra traditionella tillverkningsmetoder för livsmedel.

Rökarom och rökarompreparat skall anges med något av orden *rökarom* eller *rökextrakt*. Har livsmedel tillförts röksmak genom inblandning av rökarom eller rökarompreparat eller genom liknande förfarande såsom doppning, pensling eller sprayning, får det inte anges att livsmedlen är rökta. Uttryck som *med röksmak* får dock användas i dessa fall.

38 § En sammansatt ingrediens får i ingrediensförteckningen anges med sin beteckning under förutsättning att beteckningen förbehållits i särskilda föreskrifter eller är allmänt vedertagen. Den sammansatta ingrediensen skall i sådana fall omedelbart följas av en uppräkningslista av de ingredienser som ingår i den.

En sådan uppräkningslista behövs dock inte

- a) om sammansättningen av den sammansatta ingrediensen är fastställd i Livsmedelsverkets föreskrifter om kakao- och chokladvaror (LIVSFS 2003:13), om sylt, gelé och marmelad (LIVSFS 2003:17) eller om juice och nektar (LIVSFS 2003:18), förutsatt att den sammansatta ingrediensen utgör mindre än 2 % av den färdiga varan; denna bestämmelse skall dock inte gälla i fråga om livsmedelstillsatser, om inte annat följer av definitionen i 4 § fjärde punkten tredje stycket,
- b) om den sammansatta ingrediensen består av blandningar av kryddor och/eller örtekryddor som utgör mindre än 2 % av den färdiga varan; denna bestämmelse skall dock inte gälla i fråga om tillsatser, om inte annat följer av definitionen i 4 § fjärde punkten tredje stycket,
- c) om den sammansatta ingrediensen är ett livsmedel för vilket det inte krävs en ingrediensförteckning.

Särskilt om ingredienser som anges i bilaga 1

39 § Oavsett vad som sägs i 23 och 35–38 §§ skall varje ingrediens som används vid tillverkningen av ett livsmedel och som fortfarande finns kvar i den färdiga varan, om än i annan form, och som

- förtecknas i *bilaga 1* eller
- härrör från en ingrediens som förtecknas i *bilaga 1*

anges i märkningen med en tydlig hänvisning till beteckningen på ingrediensen.

De uppgifter som avses i första stycket behöver dock inte anges om den beteckning under vilket ett livsmedel säljs innehåller en tydlig hänvisning till ingrediensen i fråga.

Trots vad som sägs i 4 § fjärde punkten tredje stycket b–e skall varje ämne som används vid tillverkningen av ett livsmedel och som fortfarande finns kvar i den färdiga varan, om än i annan form, och som härrör från en ingrediens som förtecknas i *bilaga 1* betraktas som ingrediens och anges i märkningen med en tydlig hänvisning till beteckningen på den ingrediens som det härrör från.

Mängd av vissa ingredienser och kategorier av ingredienser

40 § Mängden av en ingrediens eller av en kategori av ingredienser som använts vid tillverkningen eller beredningen av ett livsmedel skall anges, om ingrediensen eller kategorin av ingredienser

- ingår i beteckningen eller vanligtvis förknippas med denna av konsumenterna, eller
- skriftligen, genom en illustration eller grafiskt, framhävs i märkningen, eller
- är nödvändig för att känneteckna livsmedlet och särskilja det från livsmedel som det skulle kunna förväxlas med på grund av sin beteckning eller sitt utseende.

41 § Mängden av vissa ingredienser och kategorier av ingredienser skall anges enligt följande.

1. Mängden av flyktiga ingredienser skall anges i storleksordning efter vikt i den färdiga produkten.
2. Mängden av ingredienser som används i koncentrerad eller torkad form och som under framställningen rekonstitueras får anges i storleksordning efter den vikt som de hade innan de koncentrerades eller torkades.

När det gäller koncentrerade eller torkade livsmedel som måste tillföras vatten får mängden av ingredienserna anges i storleksordning efter vikt i den rekonstituerade produkten.

3. För livsmedel vars fukthalt minskat till följd av uppvärmning eller annan behandling skall den mängd som anges enligt 40 § motsvara den mängd som använts för att framställa den färdiga produkten.

Mängden skall anges i procent.

Om den mängd som anges överstiger 100 procent skall procentsatsen ersättas med uppgift om vikten av den eller de ingredienser som har använts för att framställa 100 gram av den färdiga varan.

4. För andra livsmedel än de som avses i punkterna 1-3 skall den mängd som anges enligt 40 § motsvara mängden av ingrediensen eller ingredienserna vid den tidpunkt då de användes.

Mängden skall anges i procent.

42 § Den mängd som anges enligt 40 § skall

- ingå i livsmedlets beteckning, eller
- anges omedelbart intill beteckningen, eller
- anges i ingrediensförteckningen i anslutning till den ingrediens eller kategori av ingredienser som uppgiften avser.

Uppgiften får även anges på en separat rad i omedelbar anslutning till ingrediensförteckningen, om den avser en kategori av ingredienser som inte ingår i ingrediensförteckningen.

Undantag från krav på uppgift om mängd av ingredienser

43 § Föreskrifterna i 40 § gäller inte för en ingrediens eller en kategori av ingredienser

- vars avrunna vikt skall anges i enlighet med 48 §,
- vars mängd måste anges i märkningen redan på grund av bestämmelser i EG-förordningar eller i beslut fattade med stöd av sådana eller på grund av föreskrifter som grundar sig på bestämmelser i EG-direktiv,
- som används i små mängder i aromgivande syfte,
- som trots att den ingår i beteckningen inte kommer att styra konsumenternas val, då variationen i mängd inte är avgörande för att känneteckna livsmedlet eller inte är sådan att den särskiljer livsmedlet från liknande livsmedel, eller
- om bestämmelser i EG-förordningar eller i beslut fattade med stöd av EG-förordningar eller i föreskrifter som grundar sig på EG-direktiv exakt föreskriver mängden av en ingrediens eller en kategori av ingredienser, utan att föreskriva att detta skall anges i märkningen.

Föreskrifterna i 40 § gäller inte heller för

- blandningar av frukter eller grönsaker, i vilka ingen särskild frukt eller grönsak påtaglig dominerar med hänsyn till vikt, förutsatt att dessa ingredienser åtföljs av uttrycket *i varierande proportion* eller liknande uttryck, eller

- blandningar av kryddor eller örter, i vilka ingen särskild krydda eller ört påtagligt dominerar med hänsyn till vikt, under förutsättning att dessa ingredienser åtföljs av uttrycket *i varierande proportion* eller liknande uttryck.

44 § Föreskrifterna i 40 § första och andra strecksatserna gäller inte

- när uppgiften ”innehåller sötningsmedel” eller ”innehåller socker och sötningsmedel” skall åtfölja den beteckning under vilken livsmedlet säljs, eller
- uppgifter om tillsats av vitaminer och mineralämnen, under förutsättning att mängden av dessa ämnen framgår av en näringsvärdesdeklaration.

Nettokvantitet av livsmedel

45 § Livsmedel skall märkas med uppgift om nettokvantitet. Om det av särskilda föreskrifter framgår att kvantiteten skall anges på ett visst sätt, såsom nominell kvantitet, minimikvantitet eller genomsnittskvantitet, skall detta anses som nettokvantitet enligt dessa föreskrifter.

46 § Nettokvantiteten skall anges i

- volymenheter i fråga om vätskor,
- viktenheter i fråga om andra varor.

Nettokvantiteten skall anges i liter (l), centiliter (cl), milliliter (ml), kilogram (kg) eller gram (g).

Vid saluhållande inom landet får nettokvantiteten anges i deciliter (dl) i stället för de volymenheter som anges i andra stycket.

47 § Förpackningar med tabletter, kapslar eller liknande av sötmedel eller av livsmedel som genom egenskaper och användning står läkemedel nära, får märkas med uppgift om antalet tabletter, kapslar eller liknande i stället för med nettovikt eller nettovolym.

48 § Om ett livsmedel i fast form ligger i en lag som är ett tillbehör till huvudbeståndsdelarna skall, förutom nettovikten, även livsmedlets avrunna vikt anges.

Med lag avses i detta sammanhang: vatten, vattenlösningar av salter, lake, vattenlösningar av syror, ättika, vattenlösningar av sockerarter, vattenlösningar av andra sötande ämnen samt frukt- eller grönsaksjuicer i fråga om frukt eller grönsaker. Begreppet lag omfattar även dessa produkter i fryst eller djupfryst tillstånd samt eventuella blandningar.

49 § Om en färdigförpackning består av två eller flera separata färdigförpackningar som innehåller samma mängd av en och samma vara, skall nettokvantiteten anges genom att uppgift lämnas om

- nettokvantiteten i varje enskild förpackning och
- det totala antalet av sådana förpackningar.

Uppgift om nettokvantiteten behöver inte lämnas om det totala antalet separata förpackningar är klart synligt och lätt kan räknas och minst en uppgift om nettokvantiteten på en enskild förpackning är klart synlig.

50 § Om en färdigförpackning består av två eller flera separata förpackningar som i sig själva inte anses vara färdigförpackningar, skall nettokvantiteten anges genom att den totala nettokvantiteten och det totala antalet separata förpackningar anges.

Undantag från krav på märkning med nettokvantitet

51 § Nettokvantiteten behöver inte anges för livsmedel

- som minskar avsevärt i volym eller massa och som saluhålls styckevis eller vägs i köparens närvaro, eller
- vars nettokvantitet är mindre än 5 g eller 5 ml. Detta undantag omfattar dock inte kryddor och örtekryddor.

Datummärkning (bäst före-dag eller sista förbrukningsdag)

52 § Livsmedel skall märkas med uppgift om datum för minsta hållbarhetstid (bäst före-dag).

Sådan märkning behövs dock inte för

1. färsk frukt och färska grönsaker, inklusive potatis, som inte skalats, skurits i bitar eller behandlats på liknande sätt; detta undantag omfattar inte groende frön och liknande produkter som groddar av baljväxter,
2. följande drycker:
 - vin och mousserande vin,
 - likörvin,
 - aromatiserat vin och andra produkter som omfattas av rådets förordning (EEG) nr 1601/91 om allmänna bestämmelser för definition, beskrivning och presentation av aromatiserade viner, aromatiserade vinbaserade drycker och aromatiserade drinkar baserade på vinprodukter², och
 - drycker som omfattas av HS-nummer 2206 med undantag av piquettevin,
3. drycker som innehåller minst 10 volymprocent alkohol,
4. läskedrycker, fruktjuicer, fruktnectar och alkoholhaltiga drycker i separata kärl på mer än 5 liter som är avsedda för storhushåll,

²EGT L 149, 14.6.1991, s. 1; Celex 31991R1601.

5. bageri- eller konditorivaror som med hänsyn till sitt innehåll normalt konsumeras inom 24 timmar efter tillverkningen,
6. ättika,
7. koksalt,
8. socker i fast form,
9. konfektyrvaror som nästan enbart består av smaksatta eller färgade sockerarter samt konfektyrvaror vars största yta är mindre än 10 cm²,
10. tuggummi och liknande produkter,
11. portionsförpackningar med glassvaror.

53 § Datum för minsta hållbarhetstid skall anges med uttrycket

- *bäst före...* när datumet inkluderar uppgift om dagen, eller
- *bäst före utgången av...* i övriga fall.

Uttrycket skall följas av

- antingen själva datumet, eller
- en hänvisning till var datumet finns i märkningen.

Uppgift om datumet skall anges med dag, månad och år i denna ordning med undantag för

- livsmedel vars minsta hållbarhetstid är högst 3 månader, för vilka det är tillräckligt att ange dag och månad,
- livsmedel med längre minsta hållbarhetstid än 3 månader men högst 18 månader, för vilka det är tillräckligt att ange månad och år samt
- livsmedel med längre minsta hållbarhetstid än 18 månader, för vilka det är tillräckligt att ange år.

Uppgiften får inte lämnas i kodform.

54 § I stället för med uppgift om bäst före-dag skall livsmedel som från mikrobiologisk synpunkt är mycket lättfördärliga märkas med uttrycket *sista förbrukningsdag*.

Uttrycket skall följas av

- antingen själva datumet
- eller en hänvisning till var i märkningen datumet finns.

Uppgiften om datumet skall anges med dag, månad och eventuellt år i denna ordning. Uppgiften får inte lämnas i kodform.

Förvaringsanvisning

55 § Livsmedel med uppgift om sista förbrukningsdag skall märkas med förvaringsanvisning.

56 § Livsmedel med uppgift om datum för minsta hållbarhetstid (bäst före-dag) skall, om det har betydelse för hållbarheten, märkas med förvaringsanvisning.

Namn och adress på tillverkare, förpackare eller säljare

57 § Namn eller firmanamn samt adress skall anges för antingen

- tillverkaren, eller
- förpackaren, eller
- säljaren om denne är etablerad inom EES-avtalets tillämpningsområde eller i Turkiet.

Ursprung

58 § Upplysning om platsen för livsmedlets ursprung skall lämnas om avsaknad av denna uppgift kan vilseleda konsumenterna.

Bruksanvisning

59 § Bruksanvisning skall finnas om avsaknad av sådan gör det omöjligt att använda livsmedlet på ett riktigt sätt. Den skall vara utformad så att livsmedlet kan användas på ett ändamålsenligt sätt.

Verklig alkoholhalt

60 § Drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol skall märkas med uppgift om den verkliga alkoholhalten.

Uppgiften, som skall anges med högst en decimal, skall följas av uttrycket *% vol., vol. %* eller *volymprocent*. Ordet *alkohol* eller förkortningen *alk.* får föregå uppgiften. Ytterligare bestämmelser om tillåtna avvikelser m.m. finns i *bilaga 4*.

Bestämmelserna gäller inte för drycker enligt HS-nummer 2204 (vin av färska druvor, inbegripet vin som gjorts starkare genom tillsats av alkohol samt druvmust med en alkoholhalt över 0,5 volymprocent).

Övrigt

61 § Livsmedelsverket kan medge undantag (dispens) från 12, 13 och 15 §§.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 25 november 2005, då Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 1993:19) om märkning och presentation av livsmedel upphör att gälla.

De nya föreskrifterna får tillämpas från och med den 25 november 2004.

Handel med produkter som inte överensstämmer med de nya föreskrifterna får fortsätta till dess att lagren tömts, under förutsättning att de har släppts ut på marknaden eller märkts före den 25 november 2005 i enlighet med de gamla föreskrifterna (SLVFS 1993:19 med senare ändringar).

Hänvisningar i andra föreskrifter som görs till de gamla föreskrifterna (SLVFS 1993:19) skall anses som hänvisningar till de nya föreskrifterna (LIVSFS 2004:27).

INGER ANDERSSON

Håkan Stenson
(Regelavdelningen)

Ingredienser som avses i 39 §

- Spannmål som innehåller gluten (dvs. vete, spelt, kamut, råg, korn, havre eller hybridiserade sorter därav) samt produkter därav
- Kräftdjur och produkter därav
- Ägg och produkter därav
- Fisk och produkter därav
- Jordnötter och produkter därav
- Sojaböner och produkter därav
- Mjök och produkter därav (inklusive laktos)
- Nötter, dvs. mandel (*Amygdalus communis* L.), hasselnöt (*Corylus avellana*), valnöt (*Juglans regia*), cashewnöt (*Anacardium occidentale*), pekannöt (*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), paranöt (*Bertholletia excelsa*), pistaschmandel (*Pistacia vera*), makadamianöt och Queenslandsnöt (*Macadamia ternifolia*) samt produkter därav
- Selleri och produkter därav
- Senap och produkter därav
- Sesamfrön och produkter därav
- Svaveldioxid och sulfit i koncentrationer på mer än 10 mg/kg eller 10 mg/liter, uttryckt som SO₂.

Kategorier av ingredienser som får anges med kategori i stället för med särskild beteckning

<i>Kategorier av ingredienser</i>	<i>Kategoribeteckning</i>
Raffinerade oljor utom olivolja	<p><i>Olja</i> tillsammans med antingen adjektivet <i>vegetabilisk</i> eller <i>animalisk</i> alltefter omständigheterna, eller en uppgift om deras särskilda vegetabiliska eller animaliska ursprung</p> <p>Om oljan härdats skall detta anges som ett tillägg till kategoribeteckningen</p>
Raffinerade fetter	<p><i>Fett</i> tillsammans med antingen adjektivet <i>vegetabilisk</i> eller <i>animalisk</i> alltefter omständigheterna, eller en uppgift om deras särskilda vegetabiliska eller animaliska ursprung</p> <p>Om fettet härdats skall detta anges som ett tillägg till kategoribeteckningen</p>
Blandningar av mjöl från två eller flera sädesslag	<i>Mjöl</i> åtföljt av en uppräkningslista av de sädesslag det består av i fallande storleksordning efter vikt
Stärkelse och stärkelse som modifierats genom fysikaliska processer eller med hjälp av enzymer	Stärkelse
Alla arter av fisk om fisken utgör en ingrediens i ett annat livsmedel och under förutsättning att beteckningen på och presentationen av detta livsmedel inte hänvisar till en bestämd fiskart	Fisk

<i>Kategorier av ingredienser</i>	<i>Kategoribeteckning</i>
Alla ostsorter om osten eller ostblandningen utgör en ingrediens i ett annat livsmedel och under förutsättning att beteckningen på och presentationen av detta livsmedel inte hänvisar till en speciell ostsort	Ost
Alla kryddor som inte överstiger 2 % av livsmedlets vikt	Krydda respektive kryddor
Alla örtekryddor eller delar av örtekryddor som inte överstiger 2 % av livsmedlets vikt	Örtekrydda respektive örtekryddor
Alla slag av gummiberedningar som används vid framställningen av gummibas för tuggummi	Gummibas
Alla slag av bakade, finfördelade och torkade spannmålsprodukter	Ströbröd/skorpsmulor/skorpbröd/skorpmjöl
Alla slag av sackaros	Socket
Vattenfri glukos och glukosmonohydrat	Druvsocket
Stärkelsesirap och torkad stärkelsesirap	Stärkelsesirap
Alla slag av mjölkproteiner (kasein, kaseinater och vassleproteiner) och blandningar därav	Mjölprotein(er)
Pressat, expellerpressat eller raffinerat kakaosmör	Kakaosmör

<i>Kategorier av ingredienser</i>	<i>Kategoribeteckning</i>
<p>Alla slag av viner som definieras i rådets förordning (EG) nr 1493/1999 av den 17 maj 1999 om den gemensamma organisationen av marknaden för vin³</p>	Vin
<p>Skelettmuskulatur av däggdjurs- och fågelarter, med naturligt ingående eller förenad vävnad, i de fall då den totala halten fett och bindväv inte överstiger värdena i tabellen nedan.</p> <p>I skelettmuskulaturen ingår mellangärdes- och tuggmuskler, däremot inte hjärta, tunga, andra huvudmuskler än tuggmuskler, musklerna nedanför framknä och hasled (karpalled och tarsalled) och musklerna på svansen.</p> <p>Maskinurbenat kött ingår inte.</p> <p><i>Djurslag samt procent fett och bindväv</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Däggdjur (med undantag av kaniner och svin) och blandningar av olika djurslag där däggdjursinslaget dominerar: <ul style="list-style-type: none"> - 25 % fett, - 25 % bindväv. 2. Svin: <ul style="list-style-type: none"> - 30 % fett, - 25 % bindväv. 3. Fågelarter och kaniner: <ul style="list-style-type: none"> - 15 % fett, - 10 % bindväv. <p>Halten bindväv beräknas på grundval av förhållandet mellan köttets kollagen- och proteinhalt. Med kollagenhalt avses hydroxiprolinhalten multiplicerad med åtta.</p>	Kött i kombination med namnet på det eller de djurslag som köttet kommer från

³ EGT L 179, 14.7.1999, s. 1; Celex 31999R1493.

<i>Kategorier av ingredienser</i>	<i>Kategoribeteckning</i>
<i>forts</i>	
<p>Kategoribeteckningen kött får användas även om maximihalterna för fett eller bindväv överskrids under förutsättning att övriga ovan angivna villkor för användningen av kategoribeteckningen kött är uppfyllda. I dessa fall skall ingrediensförteckningen, förutom kategoribeteckningen kött, innehålla uppgift om att produkten innehåller fett och/eller bindväv. Den köthalt som anges i ingrediensförteckningen skall justeras neråt i motsvarande mån.</p>	

Grupper/funktionsnamn

Färgämne

Konserveringsmedel

Antioxidationsmedel

Emulgeringsmedel

Förtjockningsmedel

Geleringsmedel

Stabiliseringsmedel

Smakförstärkare

Syra

Surhetsreglerande medel

Klumpförebyggande medel

Modifierad stärkelse

Sötningemedel

Bakpulver

Skumdämpningsmedel

Ytbehandlingsmedel

Smältsalter

(endast för smältost och smältostprodukter)

Mjölbehandlingsmedel

Konsistensmedel

Fuktighetsbevarande medel

Fyllnadsmedel

Drivgas

Alkoholhalt

Temperatur

Alkoholhalten skall bestämmas vid +20°C.

Avvikelser

När alkoholhalten skall anges får följande avvikelser i absoluta tal tillämpas.

1. Drycker som inte specificeras nedan:
±0,3 volymprocent
2. Maltdrycker med en alkoholhalt som inte överstiger 5,5 volymprocent samt icke mousserande drycker enligt HS-nummer 2206, framställda av druvor:
±0,5 volymprocent
3. Maltdrycker med en alkoholhalt som överstiger 5,5 volymprocent; mousserande drycker enligt HS-nummer 2206, framställda av druvor; äppelvin, päronvin, fruktvin o.dyl. som framställts av andra fruktslag än druvor, även mousserande, samt drycker som är baserade på jäst honung:
± 1 volymprocent
4. Drycker som innehåller urlakade frukter eller växtdelar:
± 1,5 volymprocent
5. Förutom avvikelserna ovan får även de avvikelser tillämpas som gäller för den analysmetod som används för att bestämma alkoholhalten.

Sida Innehållsförteckning

1	Allmänna bestämmelser
1	Omfattning
2	Definitioner
3	Redlighet
4	Utformning
4	Språk
4	Undantag från krav på märkning på förpackningen
6	Märkningens innehåll
6	Föreskrivna märkningsuppgifter
6	Livsmedlens beteckning
7	Ingredienser
9	Beteckningar på ingredienser
11	Särskilt om ingredienser som avses i bilaga 1
11	Mängd av vissa ingredienser och kategorier av ingredienser
12	Undantag från krav på uppgift om mängd av ingredienser
13	Nettokvantitet av livsmedel
14	Undantag från krav på märkning med nettokvantitet
14	Datummärkning (bäst före-dag eller sista förbrukningsdag)
15	Förvaringsanvisning
16	Namn och adress på tillverkare, förpackare eller säljare
16	Ursprung
16	Bruksanvisning
16	Verklig alkoholhalt
16	Övrigt
16	Bestämmelser om ikraftträdande
19	<i>Bilaga 1</i> Ingredienser som avses i 39 §
21	<i>Bilaga 2</i> Kategorier av ingredienser som får anges med kategori i stället för med särskild beteckning
25	<i>Bilaga 3</i> Grupper/funktionsnamn
27	<i>Bilaga 4</i> Alkoholhalt